

Chronologisch behandelt de gids vooral de periode 1918-1926, namelijk van de Wapenstilstand tot de afschaffing van de Dienst der Verwoeste Gewesten, zonder dat dit chronologisch kader zeer dwingend werd gevolgd. De geografische afbakening is verrassend genoeg wel stringenter. Enkel de 18 gemeenten rond Veurne, Ieper en Diksmuide ('de Westhoek') werden opgenomen. Zo worden Kortemark en Koekelare wel behandeld, Komen, Staden en Roeselare niet. Vooral het niet opnemen van deze laatste gemeente is eigenaardig, omdat het toch over een meer industriële stad gaat waar er kan verondersteld worden dat hier misschien minder dan voor de 'historische' steden Ieper en Diksmuide een wederopbouw *à l'identique* moest verdedigd worden.

Dat het laatste ook met deze gids over de wederopbouw nog niet verteld is, spreekt voor zich en is ook allerminst de bedoeling van de samenstellers. Het kader en het materiaal voor verder onderzoek is geleverd. Dit belet niet dat er in de toekomst nog tal van archieven over dit thema kunnen gevonden en aangeboord worden. Vooral aan de kant van de vele bouwheren is er zeker nog heel wat niet gebruikt materiaal dat in een dergelijke gids omwille van het disparate karakter moeilijk aan bod kan komen. Vooral een aantal grootgrondbezitters kunnen ongetwijfeld wel snel getraceerd worden en een aantal archieven ook geconsulteerd worden (bijv. archief van de familie de Pélicy in het Rijksarchief te Brugge). Verder kan het ook interessant zijn om te achterhalen hoe een aantal reeds bestaande publieke instellingen met de vernielingen en wederopbouw omgingen. Ik denk bijvoorbeeld aan de diensten van financiën, zoals het kadaster. Vond de wederopbouw ook in hun archieven enige neerslag? Hoe zit het met de archieven van de politici? In hoeverre waren zij politiek geïnteresseerd in de wederopbouw?

De gids zelf is keurig uitgegeven en onderging een secure redactie. De lay-out is overzichtelijk, maar neigt soms iets te veel naar een website maar dan zonder de mogelijkheid om door te klikken. Deze gids zal in ieder geval zeer nuttig zijn voor verder onderzoek rond de wederopbouw van de Westhoek, en door de kwaliteit van het gebeurde onderzoek en van de beschrijvingen is dit voor elke onderzoeker die zich met de impact van WO I op de Westhoek bezighoudt, een niet te missen instrument.

Het gekwetste gewest. Archievgids van de wederopbouw-architectuur in de Westhoek / Sofie De Caigny, Annelies Anseeuw, Annelies Nevejans, Ellen Van Impe. – Antwerpen: Focus Architectuurarchieven, 2009. - ISBN 9789080778702

Marc Carnier, Algemeen Rijksarchief Brussel

In archieftijdschriften gelezen 2010 (afl. 1)

Met deze aflevering gaat onze rubriek haar 19e jaar in. Wij begonnen er immers in 1992 mee, na een brainstorming op het Internationaal Europees archiefcongres in Maastricht in 1991. Na bijna 20 jaar blijft de bedoeling van de rubriek nog steeds dezelfde: geïnteresseerde archivariissen, die niet onmiddellijk vaktijdschriften bij de hand hebben, informeren over wat er 'wereldwijd' over archivistiek in archieftijdschriften verschijnt. Bij elke bespreking wordt aangegeven waar het tijdschrift raadpleegbaar is. Geïnteresseerden kunnen daar dan terecht. Op mijn oproep om de redactie van de rubriek te komen versterken, kwam tot nog toe één positieve reactie. Andere gegadigden blijven intussen ook hartelijk welkom en kunnen zich bij ondergetekende aanmelden.

*Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling 'Archief van het Koninklijk Paleis'). Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa Archivistiek: VUB – K.U. Leuven – UGent – UAntwerpen)
e-mail: cap@kppr.be; gustAAF.janssens@arts.kuleuven.be*

Archieftijdschriften 2008-2009

The American Archivist, 71 (2008; afl. 2) en 72 (2009; afl. 1)++

Red.: Mary Jo Pugh; Uitg.: Society of American Archivists. 17 North State Street, Suite 1425. Chicago (Ill. 60606-3315) USA) ISSN 0360-9081

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel), in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de K.U. Leuven en in de vakbibliotheek van de interuniversitaire ManaMa 'Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer' aan de Vrije Universiteit Brussel. *The American Archivist* is vanaf jaargang 53 (1990) volledig en vrij raadpleegbaar via <http://archivists.metapress.com>

De laatste twee afleveringen van *The American Archivist* vormen weer een mooie staalkaart van het actuele archiefwetenschappelijke discours, op het vlak van zowel bewaring, ontsluiting als valorisatie.

Bewaren

Rachel Clarke kaart het probleem aan van bestanden, waarin klassiek archiefmateriaal en artefacten, bijvoorbeeld papier en textiel, naast elkaar voorkomen. Het dilemma tussen de bewaring van de context en de eisen op het vlak van preservatie is bekend. Aan de hand van een *case study* over de *Ann Getty Fashion Collection* maakt Clarke duidelijk dat de verstoring van de context in elk geval zoveel mogelijk vermeden moet worden. Archiefbescheiden en textiel krijgen maar betekenis in hun verwijzing naar elkaar (*Preservation of Mixed-Format Archival Collections: A Case Study of the Ann Getty Fashion Collection at the Fashion Institute of Design and Merchandising*, 72-1; p. 185-196).

Horrorverhalen over de vernietiging van archief doen het altijd goed. De volkstelling van 1890 is in Amerikaanse archiefmiddens berucht, niet alleen omwille van de brand die het enige exemplaar in 1921 grotendeels vernietigde, maar ook omdat het de eerste was die met ponskaarten verwerkt werd. Het gebruik van de zogenaamde Hollerith machines vormde een belangrijke besparing, maar lag anderzijds ook aan de basis van de nonchalante beslissing om geen kopieën te maken: de onmiddellijke bruikbaarheid telde, voor historische waardering was weinig aandacht (Robert L. Dorman, *The Creation and Destruction of the 1890 Federal Census*, 71-2; p. 350-383).

In een bescheiden, maar inspirerende bijdrage stelt Michelle Cawell de vraag hoe voicemail, foto's en films gemaakt met gsm's bewaard en gevaloriseerd kunnen worden (*Instant Documentation: Cell-Phone-Generated Records in the Archives*, 72-1; p. 133-145). Over het algemeen worden die als efe-meer en bijgevolg te verwaarlozen aanzien, maar voorbeelden zoals de spraakmakende opname van de terechtstelling van Saddam Hussein tonen aan dat ze een grote impact kunnen hebben. Twee projecten komen in dit artikel aan bod. *The Hub*, "the world's first participatory media site for human rights" toont beeldmateriaal waarmee schendingen van mensenrechten worden aangeklaagd. Met draagbare telefoons kunnen vermoorde Tibetaanse monniken en vreedzame betogingen die door de Chinese politie hardhandig uit elkaar worden geslagen, discreet gefotografeerd of gefilmd worden. Een bijzonder tot de verbeelding sprekend project is het *September 11 Digital Archive*, dat gsm-gegenereerd materiaal met betrekking tot de aanslagen op de *Twin Towers* verwerft en valoriseert. Twee voor de hand liggende problemen bij de bewaring en de ontsluiting van deze beeldarchieven zijn: (a) de spanning tussen het efemere karakter ervan en de lange-termijnbewaring en (b) de beschrijving, die meer en meer in web 2.0 toepassingen door 'klanten' gebeurt, en niet door professionele archivariissen.

Uiteraard komt de bewaring van digitaal archief ook in andere bijdragen uitgebreid aan bod. Elizabeth Yakel en haar medewerkers gaan in op de implicaties van de invoering van *institutional repositories* voor universiteitsarchieven. Vormen die een bedreiging of integendeel een opportuniteit? De auteurs focussen op (1) de rol van de archivaris in deze nieuwe ontwikkeling; (2) het belang van content recruitment; een groot deel van het opgeslagen materiaal bestaat uit archief in de strikte betekenis van het woord, zoals agenda's en verslagen van vergaderingen en (3) de problematiek van de bewaring op lange termijn. Vooral de vraag in welke mate archivariissen zich kunnen waarmaken als digital preservation experts blijft nazinderen (Elizabeth Yakel e.a., *Institutional Repositories and the Institutional Repository: College and University Archives and Special Collections in an Era of Change*, 71-2; p. 323-349).

Adrian Cunningham schetst een indringend en genuanceerd beeld van de ervaringen van de National Archives of Australia op het vlak van digitale archivering, die hij beschrijft als "a contested work in progress", eerder dan als "a settled

orthodoxy" (*Digital Curation / Digital Archiving: A View from the National Archives of Australia*, 71-2; p. 530-543).

Nancy Kunde, *Getting It Done - Collaboration and Development of the Digital Records Conversion Standard* (72-1; p. 146-169) focust op de betekenis van de ontwikkeling van standaarden. Die wordt niet alleen aangestuurd door de snel evoluerende ICT-omgeving, maar ook door de veranderende rollen van archivariissen/records managers en door de ontwikkeling van de wetgeving. In geen geval mag deze materie enkel aan ICT-professionals overgelaten worden. Kunde beklemtoont de moeizame totstandkoming van de *Digital Records Conversion Process Standard* en wijst ten overvloede op het belang van samenwerking, openheid en consensus.

Samenwerking staat ook centraal in het artikel van Micah Altman e.a., *Digital Preservation through Archival Collaboration: The Data Preservation Alliance for the Social Sciences* (72-1; p. 170-196). Dit samenwerkingsverband tussen vijf grote Amerikaanse onderzoeksinstituten maakt werk van de archivering van onderzoeksresultaten uit de sociale wetenschappen. Opiniepeilingen en andere onderzoeksresultaten die vaak op korte termijn verloren dreigen te gaan, worden centraal bewaard. De auteurs gaan in op de manier waarop dit project tot stand kwam en op de infrastructuur die aan de basis ervan ligt.

Ontsluiten: "To bridge the gap between researchers and records"

Ook het klassieke ontsluitingswerk blijft stof tot discussie opleveren. Francis Blouin, Elizabeth Yakel en Leonard Coombs maken tien jaar na de publicatie van hun ambitieuze gids voor de Vaticaanse archieven de balans op van het geleverde werk. Centraal in hun ervaring staat de spanning tussen het concept van de gids en de eigen aanpak van het *Archivio Segreto Vaticano*, die focust op seriële beschrijvingen zonder veel contextinformatie. De gids ging uit van een grondige institutionele studie en een analyse van de functies. Alleen door het samenbrengen van deze twee invalshoeken en de onvoorwaardelijke inzet van informatietechnologie kan het immens rijke archief van het Vaticaan ontsloten worden, zo duidt de – diplomatische – conclusie (*Vatican archives: An Inventory and Guide to Historical Documents of the Holy See - A Ten Year Retrospective*, 71-2; p. 410-432).

Jennifer Meehan, *Making the Leap from Parts to Whole: Evidence and Inference in Archival Arrangement and Description* (72-1; p. 72-90) gaat in op de postmoderne kritiek, die stelt dat de archivaris zelf betekenis geeft door zijn ordenings- en beschrijvingswerk, maar die eigenlijk niet ingaat op de aard van de ingrepen van de archivaris in het materiaal dat hij/zij beschrijft. Die begrijpt de archiefbestanddelen en hun onderlinge verhouding nooit volledig; interpretatie en speculatie lijken dan ook onvermijdelijk. De vraag hoe hierover verantwoording af te leggen, is niet eenvoudig te beantwoorden. Naast onderzoeksvaardigheden en inhoudelijke kennis heeft de archivaris misschien vooral "an imaginative frame of mind" nodig, aldus Meehan.

Elf jaar na de lancering van EAD (Encoded Archival Description) variëren de reacties nog steeds van enthousiaste implementatie tot scherpe afwijzing. Vele archivariissen proberen zo goed en zo kwaad als het gaat met EAD te werken. Sonia Yaco bespreekt in *It's Complicated: Barriers to EAD Implementation* (71-2; p. 456-475) aan de hand van 16 casestudies de problemen die ze daarbij ondervinden. Daarbij worden drie grote obstakels onderscheiden: gebrek aan personeel, de *middleware gap* en vooral de ambitie van archiefdiensten om hun inventarissen te herschrijven vooraleer ze in EAD te publiceren.

Het delen van beschrijvende metadata gaat nog een stap verder. Jenn Riley en Kelcy Shepherd (*A Brave New World: Archivists and Shareable Descriptive Metadata*, 72-2; p. 91-112) wijzen erop hoe het delen van metadata in een voortdurend evoluerende informatie-omgeving nieuwe, vroeger onvermoede gebruiksmogelijkheden opent. Vanuit de vaststelling dat er bij archivariissen minder animo is dan bij bibliothecarissen om gebruik te maken van Web 2.0-toepassingen analyseert Mary Samouellian in *Embracing Web 2.0: Archives and the Newest Generation of Web Applications* (72-1; p. 42-71) een aantal specifieke websites en de resultaten van interviews met vakgenoten over Web 2.0 toepassingen. Na een loodzware inleiding over hoe het onderzoek gebeurd is, volgt een – voor de hand liggend – pleidooi om meer te investeren in Web 2.0-toepassingen. Enkele blogs en wikis tonen aan dat zowel de archiefdiensten als hun klanten hun voordeel kunnen doen met deze aanpak.

“To preserve, to show and to make”

Het postmoderne idee dat archivariissen niet enkel passief bewaren en ter beschikking stellen, maar ook actief ingrijpen is ouder dan we meestal denken. Doris J. Malkmus beschrijft in *Documentation Strategy: Mastodon or Retro-Success?* (71-2; p. 384-409) het begrip ‘documentatiestrategie’, dat in de jaren 80 een tijdlang populair was. Ze bespreekt daarbij de grote verwachtingen en de beperkte resultaten van deze acquisitieplanning en concludeert dat deze aanpak enkel door competente en geëngageerde archiefdiensten tot een goed einde kan worden gebracht.

Een gelijkaardige problematiek, maar dan op het domein van de restauratie en valorisatie van beeldarchieven komt aan bod in de bijdrage van Steve Ricci, *Rebuilding, or Making: Archival (Re)Constructions in Moving Image Archives* (71-2; p. 433-455). Heeft de archivaris een actieve rol te spelen of beperkt zijn rol zich tot bewaring en terbeschikkingstelling? Kan de klassieke opdracht “to preserve and to make available” in postmoderne zin uitgebreid worden tot “to preserve, to show and to make”? Onder het motto “Archives do not store memory. But they offer the possibility to create memory” (A. Menne-Haritz) plaatst Jeannette A. Bastian in *Flowers for Homestead: A Case Study in Archives and Collective Memory* (72-1; p. 113-132) de beroemde staking in Homestead (Pennsylvania) (1892) tegen de achtergrond van Halbwachs notie van ‘collectief geheugen’. Archivariissen

moeten dat collectieve geheugen bestuderen omdat zulks hun archiefmateriaal in een ander licht plaatst.

Valorisatie (in alle betekenissen van het woord)

De introductie van studenten in archiefonderzoek komt aan bod in *Archival Research Activity: An Exploratory Study* (71-2; p. 476-798) van Xiaomu Zhou Student en in *Archival Orientation for Undergraduate Students: An Exploratory Study of Impact* (71-2; p. 499-529) van Wendy M. DUFF en Joan M. Cherry. Beide bijdragen bespreken de mogelijkheden en de beperkingen van kennismakingspakketten.

Valorisatie moet ten slotte soms heel letterlijk begrepen worden. De archivaris van de Turkse *Yapi Kredi Bank* (1944) beschrijft in een casestudy hoe de valorisatie van het foto- en filmmateriaal in het archief van de bank in uitgaande public relations campagnes op enkele jaren tijd een meerwaarde aan miljoenen dollars opbracht. Voor de hand liggende conclusie van de auteur: het vergt aanpassing voor een archivaris, maar het is de moeite waard om hierin te investeren (Bekir Kemal Ataman, *Archives Mean Money: How to Make the Most of Archives for Public Relations Purposes - The Yapi Kredi Bank Example* (72-1; p. 197-213). (Eddy Put, Rijksarchief Leuven).

Nieuwsbrieven 2008

Wegens plaatsgebrek kon het overzicht van de in 2008 verschenen archiefniewsbrieven niet in aflevering 6 van jaargang 2009 worden opgenomen. Belofte maakt schuld, en daarom volgt het hieronder. Johan Vannieuwenhuysse neemt de presentatie van het merendeel van deze nieuwsbrieven van (vrienden van) archiefdiensten voor zijn rekening. De besprekingen van *Kadoc Nieuwsbrief* en van *Salsa!.Doc* zijn van de hand van Gustaaf Janssens.

ADV-N-Medelingen, nrs. 19-22 (2008).

Uitg.: Archief en documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme vzw. Lange Leemstraat 26, B-2018 Antwerpen (België).

Het mededelingenblad kreeg een grondige facelift vanaf het nummer 19. Op archivalisch vlak zijn vooral de voorstellingen van bewaarde archiefdocumenten en van archieftoegangen van belang. Kort besproken worden: drie bestanden betreffende het Nederlandstalig leven in Komen, na 1962 (nr. 19; p. 8), archieven van de linksflamingantische studentengroepen De Witte Kaproenen en de Werkgroep Arbeid, jaren 1970 en 1980 (nr. 19; p. 8-9), het archief van de historicus en Vlaams-nationalist Rob(ert) Van Roosbroeck, 1898-1988 (nr. 19; p. 9), het archief van de ijveraar voor amnestie Bert Van Nuffel, vanaf 1973 (nr. 20; p. 9), archief van de Studiekring Vlaams & Vrank, 1920-1966 (nr. 20; p. 10), het archief van de Nederlandse politicus die behoorde tot het Verbond van Actualisten - VvA en de Vereniging De Bezem Nicolaas Brouwer, 1923-1934 (nr. 20; p. 11), het archief van de politica Odila Maréchal-Vandenberghe, 1881-

1956 (nr. 21; p. 8-9), archief betreffende de repressie van de journalist Hendrik De Weze, na de Tweede Wereldoorlog (nr. 21; p. 9-10), het archief van de Vlaamse Toeristenbond - VTB, vooral na 1945 (nr. 22; p. 4-8), het archief van volkskunstgroep De Schalmei, vanaf 1935 (nr. 22; p. 10), documenten van het Vlaams Comité voor Federalisme bewaard tussen de archieven van Frans Van der Elst en Walter Couvreur (nr. 22; p. 11-12), geschreven documenten, filmbanden en klankbanden van de cineast Frans Lauriks, 1934-2000 (nr. 22; p. 12-13) en documenten van de Jong-Vlaamse Studentengemeenschap in de archieven van Luk Kongs en Dirk Van Gelder, 1961-1973 (nr. 22; p. 13). De geïnformatiseerde ontsluitingen via ODIS - Onderzoekssteunpunt en databank intermediaire structuren in Vlaanderen, en Archiefbank Vlaanderen (nr. 19; p. 13) worden beschreven en de nieuw verschenen inventaris van het archiefbestand 'Sint-Pietersabdij van Steenbrugge' belicht. Beknopt maar erg interessant is het artikel *Digitaal archiefbeheer en het ADVN* (Tom Cobbaert, nr. 21; p. 14-15).

Archiefbrief Oostende, 4 (2008; afl. 1-4).

Uitg.: Stad Oostende. Vindictivelaan 1, B-8400 Oostende (België).

In de nieuwsbrief van het Stadsarchief Oostende worden de recentste ontwikkelingen geschetst, aanwinsten en nieuwe initiatieven aangekondigd en Oostendse historische feiten of gebeurtenissen beschreven. Van breder archivalisch belang is de praktische en concrete uitwerking van de internetcommunicatie via een beeldbank, een archiefwebsite en een archiefbank. Vooral over de archiefbank is interessante informatie terug te vinden in afl. 4; p. 1-6.

Archiefleven. Nieuwsbrief van het Stadsarchief van Brugge, 15 (2008; afl. 1-4)

Uitg.: Levend Archief vzw. Burg 11A, B-8000 Brugge (België).

Heel wat aandacht in deze jaargang van de nieuwsbrief gaat uit naar het afscheid van hoofdarchivaris André Vandewalle naar aanleiding van zijn pensionering en naar de viering rond 15 jaar vzw Levend Archief. Aflevering 4 is trouwens een themanummer dat de werking van 'Levend Archief' beschrijft en evalueert. Daarnaast komen de 'klassieke rubrieken' aan bod. In *Zoveel jaar geleden* beschrijft Jan Anseeuw de documenten van de Brugse sociale huisvestingsmaatschappijen (afl. 1; p. 5), in Bronnen van het Stadsarchief Jan D'hondt de hereniging van de archieven van de deelgemeenten (afl. 3; p. 2-3) en in *Werk in de leeszaal* Brecht Dewilde een onderzoek naar particulier kunstbezit aan de hand van 16de-eeuwse staten van goed (afl. 3; p. 7). In aflevering 2; p. 6 brengt André Vandewalle de krachtlijnen uit het jaarverslag 2007 van de Brugse Archiefdienst onder de aandacht. Interessant als bijdrage tot een meer algemene discussie ter zake zijn de standpunten geformuleerd door Noël Geirnaert (*Handel in archiefdocumenten blijft een actueel thema*, afl. 1; p. 2-3).

Arduin, nrs. 3 en 4 (2008)

Uitg.: Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel vzw. Arduinkaai 28, B-1000 Brussel (België).

Naast uitgebreide inhoudelijke artikelen over de Vlaamse aanwezigheid en het culturele leven in Brussel op basis van archieven uit het AMVB, brengt Mariet Calsius een overzicht van de archiefaanwinsten in 2007-2008 (nr. 3; p. 5-7 en nr. 4; p. 9-17) en beschrijft meer indringend (nr. 3; p. 9-33) het kleine, maar zeer boeiende archief van *Het Vlaams Jeugdkomitee voor de Wereldtentoonstelling (1957-1959)*.

Brood & Rozen. Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen, (2008; afl. 1-4)

Uitg.: Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis vzw. Bagattenstraat 174, B-9000 Gent (België).

In elke aflevering is er aandacht voor archieven of documenten in het Amsab-IG. Herman Balthazar, Rita Calcoen, Josée De Clerck, Rik De Coninck, Kim Robensyn, Maarten Savels, Martijn Vandenbroucke en Sofie Vrielynck bieden nota's aan over de archiefjes van leden van de socialistische organisaties Adolf en Jozef De Backer, 19de-20ste eeuw (afl. 1; p. 63), het archief van de SP/sp.a-federatie Antwerpen, 1968-1997 (afl. 1; p. 64), het archief van Aktiegroep Leefmilieu Rupelstreek - ALR vzw, vanaf 1972 (afl. 1; p. 65), zes West-Vlaamse syndicale archieven afkomstig uit het Textielhuis van Roeselare, 20ste eeuw (afl. 2; p. 65-69), een autobiografie in typoscript van socialist en Leuenaar Jan Vandestein, 20ste eeuw (afl. 3; p. 80-81), een dagboek en foto's uit het krijgsgevangenkamp van Göttingen, 1915-1918 (afl. 4; p. 76-83), het nog steeds onvolledige archief van de Coöperatieve Vooruit nr. 1, 1883-2000 (afl. 4; p. 85-87) en de filmverzameling (afl. 4; p. 88-89).

Dendermondse Museum- en Archiefberichten, nrs. 63-65 (2008)

Uitg.: Stad Dendermonde. Nijverheidsstraat 1, B-9200 Dendermonde (België).

Het tijdschrift brengt nieuwsberichten over het Stadsarchief en de Stedelijke Musea, evenals korte historische en kunsthistorische bijdragen over het Dendermondse verleden. Te vermelden zijn: het jaarverslag over de werking van het Stadsarchief in 2007 (nr. 63; p. 13-16) en het artikel *Eretekens van Landbouw en Onderlingen Bijstand (1922-1930)* (nr. 65; p. 9-11).

Kadoc. Nieuwsbrief (2008)

Uitg.: Kadoc. Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving. Vlamingenstraat 39. B-3000 Leuven (België).

Zoals gebruikelijk brengt de Nieuwsbrief van het KADOC informatie over archieven die het documentatie- en onder-

zoekscentrum bewaart of beheert. Archief van politici neemt daarbij een bijzondere plaats in. Onder de titel *Tussen Brussel, Londen en Leopoldstad. Archief Albert de Vleeschauwer* presenteert Godfried Kwanten (afl. 3-4; p. 8-11) het rijke archief van gewezen minister van koloniën en van binnenlandse zaken en Leuvens hoogleraar Albert De Vleeschauwer (1897-1971). Ook archieven van katholieke verenigingen of van verenigingen die hun wortels in de katholieke actie hebben, zijn in het KADOC goed vertegenwoordigd. Marc Demeyer presenteert met *“Boerenzoon dit is uw sport ...”*. *Archief Landelijke Rijverenigingen* (afl. 11-12; p. 8-11) het archief van de Landelijke Rijverenigingen (LRV), een federatie van rijverenigingen en ponyclubs met samen een goede 13.000 leden. Ontstaan in de jaren 1930 in het kader van de Katholieke Actie en binnen de Boerenjeugd Bond (BJB) kende de ruitery vooral na 1945 een groot succes. Nu is de LRV een autonome afdeling van de Boerenbond. De oudste stukken van het archief dateren uit de jaren 1940. Samen met de afdelingsarchieven van BJB-KLJ en van de landelijke gilden (ook bewaard in het KADOC) biedt het archief van de LRV een inzicht op de lokale organisatie van het sociaal-cultureel verenigingsleven op het platteland. Kerk- en maatschappijkritische bewegingen zoals Christenen voor het Socialisme, vinden eveneens de weg naar het KADOC. Naast het eigenlijke, relatief beperkte verenigingsarchief en enkele onderdelen van archieven van medewerkers is een reeks eigen publicaties aanwezig (Godfried Kwanten, *De Bijbel als motor, het marxisme als analyse-instrument. Archief Christenen voor het Socialisme*, afl. 7-8; p. 12-13).

Sedert enige jaren schenkt het KADOC speciaal aandacht aan archief van kloosterorden en congregaties. Een aantal religieuze instituten geven hun archief bij het KADOC in bewaring, andere verkiezen dat hun archief in eigen huis door het KADOC wordt beheerd. Dit is sedert 7 oktober 2007 het geval voor het archief van de Vlaamse jezuïeten (Archivum Provinciae Belgicae Septentrionalis) in Heverlee. In afwachting van verdere opties staat het KADOC er voor een termijn van vier jaar in voor het archiefbeheer. In *Ad Majorem Dei Gloriam. Het archief van de Vlaamse jezuïeten in Heverlee* (afl. 9-10; p. 4-7) licht Jo Luyten de inhoud van dit zeer rijke archief toe. Minder omvangrijk, bewaard op het KADOC en met een specifieke en interessante inhoud, is het congregatiearchief van de zusters annonciaden van Berchem. Jo Luyten geeft tekst en uitleg in *Pareltje uit de Antwerpse rand. Annociaden Berchem* (afl. 5-6; p. 4-7). Dat er muziek in het archief zit, weten archiefgebruikers al lang. Deze kwalificatie is evenwel heel in het bijzonder toepasbaar op het archief van orgelbouwer Gerard D'Hondt uit Testelt (1936-1962) (Jo Luyten, *Alle registers open. Archief orgelbouwer Gerard D'Hondt*, afl. 5-6; p. 14-16).

Het KADOC bevat ook een schat aan fotomateriaal. Greet De Neef & Luc Vints stellen twee uiterst rijke fotoverzamelingen voor: *Een portret van België. Fotocollectie Sint-Lucas-school Gent* (afl. 3-4; p. 12-16) en *Missiefotografie. Het fotoarchief van de scheutisten* (afl. 9-10; p. 8-13).

Salsa!.doc, 4 (2008; afl. 1-4)

Uitg.: Salsa! vzw Vriendenkring van het Leuvens Stadsarchief. Rijschoolstraat 4 bus 1. B-3000 Leuven (België).

Deze nieuwsbrief brengt informatie over activiteiten van of in verband met het Leuvense stadsarchief. Het eigen archiefbezit komt daarin geregeld aan bod. Wij vermelden hier de dossiers i.v.m. de organisatie van officiële plechtigheden (Piet Veldeman, *Uit goede bron. Leuven ontvang!* afl. 2; p. 2-3), het 'Guldenboek voor de periode 1904-1999 (P. Veldeman, *Het stadsbestuur op handtekeningjacht...*, afl. 2; p. 6-7). In de reeks stedelijke milieuvergunningen (de onderzoeken *commodo et incommodo*, 19de en 20ste eeuw) vindt de lokale vorsers heel wat informatie. Marika Ceunen licht toe (*Uit goede bron. Leuvense slaggers van nu en toen*, afl. 4; p. 4-5). Leuvens niet-stedelijk archief komt aan bod in *Archiefbronnen uit het ancien régime in het Rijksarchief te Leuven* (E. Put, afl. 3; p. 2-3). De ervaringen van de vrijwillige medewerkers van het Leuvense stadsarchief komen eveneens aan bod (Elke Abbeloos, *Vrijwilligers aan het woord*, afl. 4; p. 2-3).

Sap(pig) Stadsarchief Poperinge, 5 (2008; afl. 1-2)

Uitg.: De vrienden van het Poperings Archief vzw. Vlamertingseweg 8, B-8970 Poperinge (België).

De jaargang bevat voornamelijk publicaties van toegangen op bronnen of integrale uitgaven van documenten bewaard in het Stadsarchief: processtukken rond een huwelijkscontract, 17de eeuw (afl. 1; p. 3-13), akten van huwelijken met dispensatie uit de Onze-Lieve-Vrouweparochie, 18de eeuw (afl. 1; p. 14-19), een inventaris van de herberg Sint-Omaers, 1764 (afl. 1, p. 20-25), verkoopakten van onroerende goederen in de heerlijkheid Het Zwynlant, 1734-1740 (afl. 1; p. 26-34 en afl. 2; p. 81-84) en documenten betreffende de beruchte Jeroen Delbaere, 17de eeuw (afl. 2; p. 49-76).

SOMA-Berichtenblad, nr. 41 (2008)

Uitg.: Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij. Luchtvaartsquare 29, B-1070 Brussel (België).

De aflevering opent met een editoriaal van directeur Rudi Van Doorslaer waarin een toekomst voor het Studie- en Documentatiecentrum uitgetekend wordt. Er is ook een necrologie naar aanleiding van het overlijden van Jean Vanwelkenhuyzen (1927-2008), de eerste directeur van het SOMA (p. 5-7). Verder zijn er verslagen over aanwinsten en werking in de Bibliotheek, de Archiefafdeling en de Fototheek, en over het digitaliseringsproject rond de oorlogspers.